

ISSN (Print)2616-6887
ISSN (Online) 2617-605X

ВЕСТНИК
ЕВРАЗИЙСКОГО
НАЦИОНАЛЬНОГО
УНИВЕРСИТЕТА
ИМ. Л.Н. ГУМИЛЕВА

BULLETIN
of
L.N. GUMILYOV
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР. АЙМАҚТАНУ. ШЫҒЫСТАНУ. ТҮРКІТАНУ сериясы

POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES.
TURKOLOGY Series

Серия **ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ.**
ТЮРКОЛОГИЯ

№ 2 (127)/2019

1995 жылдан бастап шығады
Founded in 1995
Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады
Published 4 times a year
Выходит 4 раза в год

Нұр-Сұлтан, 2019
Nur-Sultan, 2019
Нур-Султан, 2019

Бас редакторы
Нургазина Р.А.
с.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Нечаева Е.Л., с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Әбішева М.М., т.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абжаппарова Б.Ж.	т.ғ.д. (Қазақстан)
Азмуханова А.М.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Түркия)
Әбдуалиұлы Б.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Әлібекұлы А.	ф.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Әлиева С.К.	т.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Бирюков С.В.	с.ғ.д., проф. (Ресей)
Габдулина Б.А.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Грегори Глиссон	PhD д-ры, проф. (Германия)
Дәркенов К.Г.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Дронзина Т.	с.ғ.д., проф. (Болгария)
Дүйсембекова М.К.	с.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Жолдыбалына А.С.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Жолдасбекова А.Н.	с.ғ.к., проф. (Қазақстан)
Звонарева Л.У.	т.ғ.д., проф. (Ресей)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Ирфан Шахзад	PhD д-ры (Пакистан)
Каиржанов А.К.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кайыркен Т.З.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Кожирова С.Б.	с.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Конкобаев К.	ф.ғ.к., проф. (Қырғыз Республикасы)
Копежанова Д.Е.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Ласлу Марац	PhD д-ры, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	PhD д-ры (Иран)
Невская И.А.	PhD д-ры (Германия)
Нұрбаев Ж.Е.	т.ғ.к. (Қазақстан)
Октай Танрисевер	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Оспанова А.Н.	PhD д-ры, доцент (Қазақстан)
Пунит Гаур	PhD д-ры, проф. (Индия)
Пауло Ботта	PhD д-ры, проф. (Аргентина)
Рыстия И.С.	PhD д-ры (Қазақстан)
Сейт Али Авджу	PhD д-ры (Түркия)
Сомжүрек Б.Ж.	т.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Тәштемханова Р.М.	т.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Хасрет Чомак	PhD д-ры, проф. (Түркия)
Шаймердинова Н.Г.	ф.ғ.д., проф. (Қазақстан)

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Сәтпаев к-сі, 2, 349 б.

Тел.: +7(7172) 709-500 (ішкі 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы.

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР, АЙМАҚТАНУ, ШЫҒЫСТАНУ, ТҮРКІТАНУ сериясы

Меншіктенуші: ҚР БҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінде тіркелген. 25.05.18 ж. № 17125-

Ж -тіркеу куәлігі

Мерзімділігі: жылына 4 рет

Тиражы: 35 дана

Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Нұр-Сұлтан қ., Қажымұқан к-сі, 13/1, тел.: +7(7172)709-500

(ішкі 31-434)

© Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

Editor-in-Chief

Roza Nurtazina

Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Yelena Nechayeva, Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)

Madina Abisheva, Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Bekzhan Abdualiuly	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Bibikhadisha Abzhapparova	Doctor of Historical Sciences (Kazakhstan)
Aiman Azmukhanova	Can. of Historical Sciences (Kazakhstan)
Akzhigit Alibekuly	Can. of Philology, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Saule Aliyeva	Can. of Historical Sciences, Prof (Kazakhstan)
Anar Somuncuoglu	Assoc.Prof. (Turkey)
Sergey Biryukov	Doctor of Political Sciences, Prof.(Russia)
Kurmangali Darkenov	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan)
Tatyana Dronzina	Doctor of Political Sciences, Prof.(Bulgaria)
Maira Dyussebekova	Can. of Political Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Bagysh Gabdulina	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Gregory Glisson	PhD, Prof. (Germany)
Hasret Çomak	PhD, Prof. (Turkey)
Shakir Ibrayev	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Irfan Shahzad	PhD (Pakistan)
Abai Kairzhanov	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Tursynkhan Kaiyrken	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Kadyraly Konkobayev	Can. of Philology, Prof. (Kyrgyzstan)
Svetlana Kozhirova	Doctor of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Danagul Kopezhanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
László Marác	PhD, Prof. (Netherlands)
Mandana Tishehyar	PhD in International Studies (Iran)
Irina Nevskaya	PhD (Germany)
Zhaslan Nurbayev	Candidate of Historical Sciences (Kazakhstan),
Aigerim Ospanova	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Oktay Tanrisever	PhD, Prof. (Turkey)
Punit Gaur	PhD, Prof. (India)
Paulo Botta	PhD, Prof. (Argentina)
Indira Rystina	PhD (Kazakhstan)
Seyit Ali Avcu	PhD (Turkey)
Baubek Somzhurek	Can. of Historical Sciences, Assoc.Prof.(Kazakhstan)
Raihan Tashtemkhanova	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Nurila Shaymerdinova	Doctor of Philology, Prof. (Kazakhstan)
Akbota Zholdasbekova	Can. of Political Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alua Zholdybalina	PhD, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Lola Zvonareva	Doctor of Historical Sciences, Prof. (Russia)
Zimonyi István	Prof. (Hungary)

Editorial address: 2, Satpayev str., of.349, Nur-Sultan city, Kazakhstan, 010008

Tel.: +7(7172) 709-500 (ext. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Responsible secretary, computer layout: Yelena Izteleuova

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University POLITICAL SCIENCE. REGIONAL STUDIES. ORIENTAL STUDIES. TURKOLOGY Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan

Registration certificate No. 17125-Ж from 25.05.2018

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 35 copies

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Nur-Sultan, Kazakhstan 010008; tel.: +7(7172) 709-500 (ext.31-434)

© L.N.Gumilyov Eurasian National University

Главный редактор
Нургазина Р.А.
д.полит.н., проф. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Нечаева Е.Л., к.полит.н., проф. (Казахстан)
Абишева М.М., к.ист.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абдуалиулы Б.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Абжаппарова Б.Ж.	д.ист.н. (Казахстан)
Азмуханова А.М.	к.ист.н. (Казахстан)
Алибекулы А.	к.ф.н., доцент(Казахстан)
Алиева С.К.	к.ист.н., проф. (Казахстан)
Анар Сомунгуоглу	доцент (Турция)
Бирюков С.В.	д.полит.н., проф. (Россия)
Габдулина Б.А.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Грегори Глиссон	д-р PhD, проф. (Германия)
Даркенов К.Г.	к.и.н. (Казахстан)
Дронзина Т.	д.полит.н., проф. (Болгария)
Дюсембекова М.К.	к.полит.н., доцент (Казахстан)
Жолдыбалина А.С.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Жолдасбекова А.Н.	к.полит.н., проф. (Казахстан)
Звонарева Л.У.	д.ист.н., проф. (Россия)
Зимони Иштван	проф. (Венгрия)
Ибраев Ш.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Ирфан Шахзад	д-р PhD (Пакистан)
Каиржанов А.К.	д.ф.н., проф. (Казахстан)
Кайыркен Т.З.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Кожирова С.Б.	д.полит.н., проф. (Казахстан)
Конкобаев К.	к.ф.н., проф. (Кыргызстан)
Копежанова Д.Е.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Ласлу Марац	д-р PhD, проф. (Нидерланды)
Мандана Тишехьяр	д-р PhD (Иран)
Невская И.А.	д-р PhD (Германия)
Нурбаев Ж.Е.	к.и.н. (Казахстан)
Октай Танрисевер	д-р PhD, проф. (Турция)
Оспанова А.Н.	д-р PhD, доцент (Казахстан)
Пунит Гаур	д-р PhD, проф. (Индия)
Пауло Ботта	д-р PhD, проф. (Аргентина)
Рыстина И.С.	д-р PhD (Казахстан)
Сейт Али Авджу	д-р PhD (Турция)
Сомжурек Б.Ж.	к.ист.н., доцент (Казахстан)
Таштемханова Р.М.	д.ист.н., проф. (Казахстан)
Хасрет Чомак	д-р PhD, проф. (Турция)
Шаймердинова Н.Г.	д.ф.н., проф. (Казахстан)

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Сатпаева, 2, каб. 349

Тел.: +7(7172) 709-500 (вн. 31-434)

E-mail: vest_polit@enu.kz, web-site: <http://bulpolit.enu.kz/>

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Е.А. Изтелеуова

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева.
Серия: ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ. РЕГИОНОВЕДЕНИЕ. ВОСТОКОВЕДЕНИЕ. ТЮРКОЛОГИЯ
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева» МОН РК
Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан
Регистрационное свидетельство № 17125-Ж от 25.05.18 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 35 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Нур-Султан, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: +7(7172)709-500 (вн.31-434)

© Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева

МАЗМҰНЫ

САЯСИ ҒЫЛЫМДАР

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Үкіметтік емес сектордың мемлекет ісіне араласуының әлемдік тәжірибелері.....	10
<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Мемлекеттік орган мен қоғамның коммуникативті қатынасының институционалды негіздері: қалыптастырудың қазақстандық тәжірибесі.....	17
<i>Байсултанова К.Ш.</i> Қазіргі трансұлттық үдерістер және еліміздің ұлттық қауіпсіздігі.....	31
<i>Жанпейісова Қ.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Рухани жаңғыру процесіндегі қоғамның саяси мәдениетінің қалыптасуы мен дамуы.....	37
<i>Ли Ян</i> Шыңжаңдағы дін: тарих және қазіргі заман.....	45
<i>Насимов М.Ө.</i> Ұлттық сана және оның негізгі түсініктері.....	53
<i>Өтеғұлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядролық баланс: таралу мен тежелу.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> АҚШ-тың Еуропа Одағына қатысты ұстанған саясаты.....	69

АЙМАҚТАНУ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тоғузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> ЕО-ЕАЭС-СРЭБ: Еуразиялық кеңістіктегі энергетикалық саясатты дамытудағы акторлар мүдделері.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> АҚШ Ауғанстанда: Американдық истеблишменттегі ішкі консенсустық жоқтығы және түсініксіз перспективалар.....	93

ШЫҒЫСТАНУ

<i>Ахметова А.Т., Әлібекұлы А.</i> АСЕАН (ОШАЕА) мен Корея Республикасының экономикалық серіктестігі: даму үдерісі мен келешегі.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Оңтүстік Кореяның сыбайлас жемқорлыққа қарсы «OPEN» бағдарламасы.....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Араб ұлты метаэтникалық қоғамдастық ретінде.....	117
<i>Қунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Шыңжаң өлкесіндегі буддизм ескерткіштері және оларды зерттеудегі қытай тарихнамасы.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Судан мәдениетіндегі туризмнің орны: тарихы мен қазіргі жағдайы.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифрлы Қазақстан» және «Цифрлы Жібек Жолының» жүзеге асырылуы. Бір шынжырдың түйіні: киберқауіпсіздіктің мәселелері.....	142

ТҮРКІТАНУ

<i>Әбдуәли Б.</i> Қазақ тіліндегі Ә дыбысының шығу тарихы.....	151
<i>Алимбеков Р.Ж.</i> Тарихи деректердегі Қорқыт және оның дәуірі.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Түркі халықтарының жылқыға байланысты дәстүрлі ойындары.....	165
<i>Қусаинова А.Б.</i> Түркі тілдеріндегі «итке» қатысты паремиялардың ерекшеліктері.....	172
<i>Сайтұлла Моллақаназатұлы</i> Қарахан мемлекеті тұсындағы алғашқы Құран аудармасы.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Қазақстандағы ноғайлықтардың тарихының негізгі кезеңдері.....	185

CONTENTS

POLITICAL SCIENCE

<i>Aitbayev D.E., Gabdulina B.A.</i> Global experience of non-government sector participation in public affairs.....	10
<i>Aryn Y.M., Aryn R.S.</i> Institutional Fundamentals of Communicative Relations of State Bodies and Society: Experience of Kazakhstan.....	17
<i>Baisultanova Ch.K.</i> Modern Transnational Processes and National Security of the Country.....	31
<i>Zhanpeïssova K.D., Byulegenova B.B., Gabdulina B.A.</i> The formation and development of political culture in the process of spiritual revival of society.....	37
<i>Li Yang</i> Religion in Xinjiang: history and present.....	45
<i>Nassimov M.O.</i> National consciousness and its main concepts.....	53
<i>Otegulov O.J., Byulegenova B.B., Sheryzdanova G.R.</i> Nuclear Balance: Spread and Deterrence.....	61
<i>Tazhibayev R.I.</i> US policy towards the European Union.....	69

REGIONAL STUDIES

<i>Movkebayeva G.A., Bimagambetova Zh.T., Toguzbayeva A.K., Yurlova D.A.</i> Connecting EU-EAEU-SREB: interests of actors in development of energy policy on the Eurasian space.....	86
<i>Shenin A.S., Ospanova A.N., Izteleuova Ye.A.</i> US in Afghanistan: Unclear Perspectives and Lack of Consensus within the American Establishment.....	93

ORIENTAL STUDIES

<i>Akhmetova A.T., Alibekuly A.</i> Economic cooperation between ASEAN and Republic of Korea: development process and prospects.....	99
<i>Yerkin A., Abzhapparova B.</i> South Korean anti-corruption program «OPEN».....	109
<i>Ilyassova Z.S., Kenbayev Sh.O.</i> The Arab nation as a meta-ethnic community.....	117
<i>Kunanbayeva G.A., Kairken T.Z.</i> Buddhist monuments in the Xinjiang region and the historiography of their study.....	126
<i>Kurmangali G.K.</i> The Role of Tourism in Sudanese Culture: History and the Contemporary Position.....	134
<i>Tairova N.R.</i> «Digital Kazakhstan» and «Digital realization of Silk way» - main links of one chain: problems of cyber security.....	142

TURKOLOGY

<i>Abdualiuly B.</i> The history of sound ə (ä) in the Kazakh language.....	151
<i>Alimbekov R.Zh.</i> Korkut and his era in historical sources.....	157
<i>Bastamitova A.</i> Horse traditional games of Turkic peoples.....	165
<i>Kussainova A.B.</i> Features of paremia on the basis “dog” in Turkic languages.....	172
<i>Saipulla Mollakanagatuly</i> The first translation of the Koran in the Karakhanid state.....	177
<i>Yarygin S.A., Kalikov R.K.</i> The main phases of the earliest Nogais’ history in Kazakhstan.....	185

СОДЕРЖАНИЕ

ПОЛИТИЧЕСКИЕ НАУКИ

<i>Айтбаев Д.Е., Габдулина Б.А.</i> Мировой опыт участия неправительственного сектора в государственных делах.....	10
<i>Арын Е.М., Арин Р.С.</i> Институциональные основы коммуникативных отношений государственных органов и общества: казахстанская практика конструирования.....	17
<i>Байсултанова К.Ч.</i> Современные транснациональные процессы и национальная безопасность страны.....	31
<i>Жанпейісова К.Д., Бюлегенова Б.Б., Габдулина Б.А.</i> Становление и развитие политической культуры в процессе духовного возрождения общества.....	37
<i>Ли Ян</i> Религия в Синьцзяне: история и современность.....	45
<i>Насимов М.О.</i> Национальное сознание и ее основные понятия.....	53
<i>Өтегүлов О.Ж., Бюлегенова Б.Б., Шерьязданова Г.Р.</i> Ядерный баланс: распространение и сдерживание.....	61
<i>Тажибаяев Р.И.</i> Политика США по отношению к Европейскому Союзу.....	69

РЕГИОНОВЕДЕНИЕ

<i>Мовкебаева Г.А., Бимагамбетова Ж.Т., Тогузбаева А.К., Юрлова Д.А.</i> Сопряжение ЕС-ЕАЭС-ЭПШП: интересы акторов в развитии энергетической политики на евразийском пространстве.....	86
<i>Шенин А.С., Оспанова А.Н., Изтелеуова Е.А.</i> США в Афганистане: неясные перспективы и отсутствие консенсуса внутри американского истеблишмента.....	93

ВОСТОКОВЕДЕНИЕ

<i>Ахметова А. Т., Әлібекұлы А.</i> Экономическое сотрудничество АСЕАН и Республики Корея: процесс развития и перспективы.....	99
<i>Еркін Ә.С., Абжаппарова Б.Ж.</i> Южнокорейская антикоррупционная программа «OPEN».....	109
<i>Ильясова З.С., Кенбаев Ш.О.</i> Арабская нация как метаэтническая общность.....	117
<i>Кунанбаева Г.А., Кайыркен Т.З.</i> Буддийские памятники в Синьцзянском крае и историография их изучения.....	126
<i>Құрманғали Г.Қ.</i> Место туризма в суданской культуре: история и современное состояние.....	134
<i>Таирова Н.Р.</i> «Цифровой Казахстан» и «реализация цифрового Шёлкового пути» - звенья одной цепи: проблемы кибербезопасности.....	142

ТЮРКОЛОГИЯ

<i>Абдуалиулы Б.</i> История возникновения звука ә (ä) в казахском языке.....	151
<i>Алимбеков Р. Ж.</i> Коркыт и его эпоха в исторических источниках.....	157
<i>Бастамитова А.Т.</i> Конные традиционные игры тюркских народов.....	165
<i>Кусаинова А.Б.</i> Особенности паремий, относящихся к понятию «собака» в тюркских языках.....	172
<i>Сайпулла Моллаканатаулы</i> Первый перевод Корана в Караханидском государстве.....	177
<i>Ярыгин С.А., Каликов Р.К.</i> Основные этапы ранней истории ногайцев в Казахстане.....	185

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

Журнал «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева» издается с 1995 года. В 2018 году, в результате его реорганизации, были сформированы 12 самостоятельных научных направлений - серий журнала.

Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» научного журнала «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева» выходит с 2018 года и является самостоятельным журналом со своим регистрационным номером, полученным в Министерстве информации и коммуникации РК, а также печатным и онлайн номерами ISSN.

Редакция видит миссию журнала в распространении информации об исследованиях в области социально-гуманитарных наук, способствующей процессу интеграции научных знаний и формированию мировоззрения управленцев новой формации, информационной и методической поддержке вовлеченных в издательский процесс авторов, редакторов, читателей, научных обществ и других заинтересованных лиц и организаций.

В нашей серии освещаются результаты фундаментальных и прикладных исследований, направленных на изучение системы мировой и региональной политики, внутренней и внешней политики современного Казахстана, государственного управления, социально-экономического развития, актуальных вопросов политической науки, истории и теории международных отношений, международной безопасности, мировых интеграционных процессов, проблем комплексного регионоведения и сравнительного страноведения, политических аспектов международных конфликтов, публичной дипломатии и т.д.

Пул авторов журнала географически разнообразен. Среди отечественных авторов, наряду с представителями высших учебных заведений Нур-Султана и Алматы, на страницах журнала выступают исследователи и преподаватели практически всех региональных политологических центров страны, в том числе университетов и институтов, таких как Евразийский научно-исследовательский институт, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Международный казахско-турецкий университет имени Х.А. Яссави, Карагандинский государственный университет имени Е.А. Букетова, Академия государственного управления при Президенте РК, Карагандинская академия МВД РК, Казахский агротехнический университет им. С. Сейфуллина, Университет С. Демиреля, Чжэцзянский университет, АО «Өрлеу», Университет Центральной Флориды, Институт Евразийской интеграции, Казахский университет международных отношений и мировых языков имени Абылай хана, Институт мировых цивилизаций, Павлодарский государственный университет им. С.Торайгырова, Франкфуртский университет, Национальный университет обороны имени Первого Президента и др. Иностранцев представляют исследователи из таких стран, как США, Китай, Индия, Германия, Россия, Турция и др.

В состав редколлегии журнала входит 12 докторов политических, исторических и филологических наук, 12 кандидатов политических, исторических и философских наук и 14 PhD, которые представляют такие страны, как Россия, Кыргызстан, Германия, Нидерланды, Турция, Болгария, Венгрия, Пакистан, Индия, Аргентина.

За полтора года в пяти номерах журнала опубликовано 79 статей. Выходу в свет второго номера журнала за 2019 год, как и всех предыдущих выпусков, предшествовала серьезная и напряженная работа отдела научных изданий и редакционной коллегии.

Правила подготовки научных статей и условия их опубликования в выпусках нашей серии помещены на сайте журнала <http://bulpolit.enu.kz/>. Независимое рецензирование поступающих рукописей научных статей организуют заместители главного редактора. Редакционная коллегия играет существенную роль в повышении качества публикаций и предотвращении случаев нарушения исследовательской и публикационной этики. Все статьи проходят процедуру проверки рукописи на предмет самостоятельности

выполнения через систему автоматической проверки на плагиат. Публикацию каждой статьи сопровождают аннотации на казахском, русском и английском языках. Тексты статей редактируются и корректируются.

Решение о публикации или отклонении статей редакционная коллегия принимает, основываясь на рецензии, а также исходя из тематических планов и приоритетов на ближайшие выпуски и степени загруженности редакционного портфеля. Срочность публикации материалов, принятых к рассмотрению, авторам не гарантируется. При отклонении статьи автору направляется мотивированное заключение с изложением оснований для отказа в публикации.

Начиная с данного номера, мы помещаем в журнал «Колонку редактора», которая будет отражать наиболее актуальные вопросы и стратегические задачи издания, а также рекомендации главного редактора серии «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология».

Напоминаем авторам о том, что правила и условия подготовки научных статей надо знать и твердо им следовать. Критерии для публикации научных статей помещаются в каждом номере журнала, также они имеются на сайте ЕНУ им. Л.Н. Гумилева. Следование данным правилам, в том числе требованиям по техническому, методологическому и библиографическому оформлению, не только ускоряет и улучшает процесс рецензирования и редактирования, но и сокращает необходимость дополнительной переписки с авторами и предоставления телефонных разъяснений со стороны наших менеджеров.

Отдел научных изданий и редакционная коллегия систематически совершенствуют данный проект и осуществляют политику поступательного развития журнала с перспективой включения его в базы данных Scopus и Web of Science.

Отметим, что Серия «Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология» входит в перечень научных изданий, рекомендуемых Комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК для публикации основных результатов научной деятельности, в каталог Национальной академической библиотеки Республики Казахстан. Начиная с третьего номера 2018 года, каждой статье присваивается идентификатор цифрового объекта DOI.

Для дальнейшего продвижения журнала в глобальное пространство научной информации редакционной коллегии необходимо проводить работу по расширению географического разнообразия авторов и обращать особое внимание на качество статей. Согласно рекомендациям по развитию научных журналов компании Clarivate Analytics редколлегия журнала должна приглашать к публикации специалистов, работающих в разных научно-исследовательских организациях, ученых, молодых исследователей из зарубежных стран.

Редакция нашего издания приглашает авторов к публикации результатов своих исследований на страницах журнала «Вестник Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева. Серия Политические науки. Регионоведение. Востоковедение. Тюркология». Данная возможность предоставляется как преподавателям вузов и научным сотрудникам, так и магистрантам, докторантам

*С уважением, главный редактор,
доктор политических наук,
профессор ЕНУ им.Л.Н.Гумилева
Нуртазина Р.А.*

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы. Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы, № 2 (127)/2019, б. 134-141

<http://bulpolit.enu.kz/>; E-mail: vest_polit@enu.kz

XҒТАР 13.17.65

Г.Қ. Құрманғали

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Нұр-Сұлтан, Қазақстан
(E-mail: guka_1979@mail.ru)

Судан мәдениетіндегі туризмнің орны: тарихы мен қазіргі жағдайы

Аңдатпа. Туризм – әлемдік экономиканың қарқынды дамып келе жатқан салаларының бірі. Қазіргі заманғы халықаралық туризм әр елдің экономикасында көшбасшы орынды иеленіп, қуатты ғаламдық индустрия болып саналады. Мақалада туризм саласының қазіргі жағдайы мен даму ерекшеліктері, Судандағы жетекші туристік бағыттар талқыланады. XVII-XXI ғасырлардағы туризм тарихының негізгі мәселелері талданады. Судандағы туристер баратын көрікті жерлер мен ең алғашқы туристік қызметтердің ашылуына шолу жасалады.

Суданның туризм индустриясының тарихи дамуын талдау Суданның экономика мен мәдениетке қосқан үлесін анықтау үшін маңызды. XIXXX ғасырлардағы халықтың қоғамдық өміріндегі туризмнің алатын орнына ерекше назар аударылды. Сонымен қатар бұл индустрияны дамыту үшін бұқаралық ақпарат арқылы жарнамалау біріншіден, шетелдік инвестицияны тартуға, екіншіден, туристерді қызықтыруға мүмкіндік беретіні сияқты мәселелер қарастырылды.

Түйін сөздер: туризм индустриясы, қоғам, даму, қазіргі заман, Судан, қонақ үй, турист, экономика.

<https://doi.org/10.32523/2616-6887/2019-127-2-134-141>

Туризм соңғы жылдары әлемдік индустрия саласында ең қарқынды дамып жатқан салалардың бірі. XX ғасырдың ортасы мен XXI ғасырдың басында статистикалық мәліметтер бойынша туристердің саны 25тен 697 миллионға көтерілген. Көп елдерде туризм жалпы ішкі өнімнің қалыптасуына, қосымша жұмыс орнын ашуға, сыртқы сауда балансының белсенділігіне ерекше ықпал етеді. Аталған индустрия ең табыс көп түсетін бизнестің бірі болып, маңызы жылданжылға артуда. Дүниежүзілік Туристік Ұйымның келтірген мәліметтері бойынша туризм мықты индустрияға айналып, өндірістіксервистік нарық айналымының 10-12 пайызын құрап отыр[1, 58].

Туризм мемлекеттің экономикалық дамуына, туризмі жақсы дамыған жерлерде өмір сүретін халықтың әлеуметтікмәдени үдерістеріне, ғылыми және әлеуметтіксаяси өміріне, тұрмыс салтына ғана емес, сонымен қатар мемлекетаралық қатынастар саласында халықтар мен өркениеттердің өзара іс-қимылына ерекше әсер етеді. Яғни аталған индустрия жалпы ішкі өнімнің ұлғаюына, қосымша жұмыс орнының ашылуына және оның дамуына ықпалы зор.

Соңғы жылдары Таяу Шығыс пен Солтүстік Африкадағы араб елдері әлемдегі дамушы және дамыған туристік орталықтарға айналуға. Әлемдік Экономикалық Форумның сарапшылары саяхат пен туризм секторы бойынша бәсекеге қабілетті елдердің көрсеткішін жариялаған. Ол бойынша араб елдері арасында Біріккен Араб Әмірліктері мен Катар, Бахрейн сынды мемлекеттер бастап тұр [2]. Аталған араб мемлекеттерінде көлік және туризм инфрақұрылымы өте жақсы дамыған, жоғары санаттағы жұмысшы кадрларына ие, туристік қызметтер қолжетімді саналады. БАӘінде әлемдік деңгейдегі ірі әуе торабы, маркетингтік саясат және ауқымды жарнама науқандарын жүргізу шетелдік туристерді тартудың басты шарты болып отыр.

Солтүстік Африкадағы араб елдері арасында Египет, Тунисте де туризм индустриясы тез қарқында дамуда: «Қазіргі кезде барлық араб елдері халықаралық туризмді дамытуды қолға алып отыр. Таяу Шығыс пен Солтүстік Африка туристік нарықтағы қарқынды дамып келе жатқан мемлекеттер. Қазір туристерді Египет көп қабылдап жатыр. Парсы шығанағындағы елдердің ішінде БАӘ, Бахрейн, Сауд Арабиясында туризм біршама дамыған. Ірі туристік жобалар Катар мен Оман сұлтанатында іске асып жатыр» [3, 37 б.]. Туризм бұл жерлерде ұлттық экономиканың ең алдыңғы қатарлы салаларының бірі болып отыр.

Жоғарыда айтылған араб мемлекеттерінің әрқайсысы туризм индустриясының жағдайы мен даму ерекшелігі бойынша елдің сол аймағындағы нақты бір тобы болып саналады. Мысалы, Египет пен Тунис туризм саласының дамуына ұзақ уақыт ерекше назар аударып келеді [4, 14-25 б.], ал Суданда туризм индустриясы кенже қалып келе жатқан сала болып табылады. Бұл жерде мәдени тарихи ескерткіштердің аясы өте кең, табиғиклиматтық жағдайы да туризмді дамытуға қолайлы. Алайда Солтүстік Африкада орналасқан бұл мемлекеттің туристік қызметтердің жоғары деңгейін көрсету үшін қаржылық ресурсы өте төмен.

Қазіргі кезде араб әлемінде кең таралған туризм салаларын былайша топтауға болады:

– экотуризм, яғни медицина немесе сауықтыру туризмі. Таудың таза ауасы, минералды сумен емдеу тәсілімен қатар өте тамаша табиғи ландшафтарға зиярат жасау;

– мәдени туризм: ғылыми мақсаттағы саяхат, тарихи жерлерге, мұражайларға бару, елдегі көне ескерткіштерді тамашалау және жергілікті ұлттық фольклормен танысу басты мақсат болып табылады. Осы мәдени туризм индустриясы Египет пен Тунис сынды араб елдеріне тән. ЮНЕСКО ұйымы жариялаған «Әлемдік мұра» нысандарының тізіміне кіретін әртүрлі мәдени ескерткіштердің көпшілігі осы мекендерде орналасқан. Сахара шөліне саяхат, шығыс халықтарының салтдәстүрі, бәдәуилердің өмірі, тұрмысымен таныстыруды мақсат ететін бұл саланың маңызы өте зор.

Араб елдері тәуелсіздік алған соң әлеуметтік-экономикалық маңызы бар бағдарламалар жасап, оны іске асыруда алдыңғы қатарға шыққан. Мемлекеттік инвестицияның басым бөлігі туризм индустриясына бөлінді. Соңғы кездері болып жатқан экономикалық реформалардың нәтижесінде мемлекеттің туризм саласына құйып жатқан қаржылары азайып отыр. Оның орнын жергілікті жеке және шетелдік капиталдар тартылуда. Сонымен қатар туризмнің объектілерін жекешелендіру бағдарламасы қолға алынып жатыр.

Алайда біз қарастырып отырған Судандағы жоғарыда аталған туризм салаларының дамуы өте төмен деңгейде. Оны дамытуға мемлекеттің қауқары жетпей отыр. Себебі елдің әлеуметтік-экономикалық факторлары оның дамуын тежеп отыр. 1980 жылы Судан Бүкіләлемдік Туризм Ұйымының мүшелігінен шығып, 2003 жылы қайтадан қабылданғанымен, жылдық жарнасын төлей алмағандықтан қайтадан мүшеліктен шығып қалады. Колумбияда бас хатшы және оның командасымен жасалған келіссөздерден кейін Судан қарызын 25 жылда төлеуге қол қояды. Осының нәтижесінде елдегі туризмді дамыту үшін бірқатар жобалар жасалынып, шетелдік инвесторлар тартылуда. Судан аталған саланы дамыту үшін Ресей және Түркиямен қарымқатынастар орнатуда. Мысалы 2016 жылы Ресей мен Судан арасында орыс және судан студенттерін алмасу арқылы білім беру туризмін дамытуды қолға алатыны туралы сөз қозғалған [5]. Егер білім беру саласын дамытатын болса, бүгінгі студенттер болашақта екі ел арасында туристер легінің көбеюіне, оларға қажетті қызметтер көрсетуде таптырмайтын шетелдік мамандар болатын еді. Егер шетелдік студенттер Суданға келетін болса, онда ел қазынасы олардың оқуы (егер ол ақылы болса), тамағы, тұратын жері, транспорт пен қыдыруы үшін жұмсаған ақшасымен толығып, экономикасы 3 %-ға көтеріледі. Бүкіләлемдік жастар, студенттер және білім беру туристік конфедерациясының мәліметі бойынша соңғы бес жылда шетелге білім алу немесе тіл үйрену мақсатында баратын студенттердің саны 40% өскені туралы мәлімдеген.

Суданда бүгінгі таңда жүзге жуық туристік компаниялар тіркелген. Солардың ішінде «Шири» турагенттігі. 20 жылдық тәжірибесі бар бұл компания туристік қала Мероэ, Порт-Судан қонақ үй комплексіне, алСабалаага комплексіне, алГедариф отеліне инвестиция құйып, Судан туризмінің дамуына үлес қосып жатыр. Осы сияқты ірі компаниялар Суданға туристік индустрияға инвестиция құйса, заманауи туристік қызметтерді (төрт, бес жұлдызды қонақ үйлер, экзотикалық тағамдар, замануи көлік түрлері және т.б.) дамытуға үлкен мүмкіндік туар еді.

Қытай туристерін Суданға тарту мәселесі бойынша екі ел арасында келісімге қол қойылған. Ол бойынша Қытай тарапы Суданға келген туристерді қабылдау талаптарға сай болуын қатаң ескертіп отыр. Бұл туристер қабылдайтын ел үшін үлкен жауапкершілік, әрі мемлекет үшін үлкен пайда болмақ. Яғни заманауи қонақ үйлер салу, қызмет көрсетушілер жүйесін жаңғырту, дамыту, туристік нысандарды материалдықтехникалық жабдықтау.

Көп жылдарға созылған қақтығыстар мен тұрақсыздық жағдайлар елдің көп бөлігінде туристік саяхаттар үшін жарамсыз болып отыр. Оны қайта қалпына келтіруге Судан экономикасы сын көтермейтіні белгілі, сондықтан бұл мәселені шешу үшін дамыған мемлекеттер қол ұшын сқзып отыр. Катар 2014 жылы тарихи ескерткіштерді қорғау және мұражайлар ашу үшін 135 млн. \$ ақша аударған. Ол 29 жобаны іске асыруға жұмсалады деп жоспарланған.

Түркия президенті Режеп Тайып Ердоғанның Суданға сапарының нәтижесінде Қызыл теңіздегі Суакин аралы 99 жылға Анкараның иелігіне берілді. Бұл елсіз арал 1517-1865 жж. Осман империясына тиесілі жер болған еді. Үш ғасырдан кейін Түркия президенті Суакин аралындағы ескі мешітті қайтадан қалпына келтіріп, ол жерді курортты елді мекенге айналдырғысы келеді. Судан мемлекетіне де келетін пайда бар: әлемдік маңызы бар тарихи орын қалпына келтіріледі, қарапайым халыққа жұмыс орны ашылады, экологияны қорғау және қалпына келтіріледі, шетелдік туристердің саны өседі.

Дамыған араб елдерімен салыстырғанда Судан Республикасында туризм индустриясы артта қалып келе жатқан сала. Дегенмен де аталған елдегі туризмнің өзіндік тарихы бар.

Судан сияқты мемлекеттер өз территориясында туризмді дамытуды қолға кеш алды. Ең алғашқы туристер Еуропадан бұл елге тек орта ғасырларда біренсаран ғана келген болатын. Судан туралы мәліметтер ХҮІІІХ ғасырлардағы саяхатшылардың жазбаларында кездеседі. Туризмді дамыту құралдарының бірі сервистік қызмет екені белгілі, бұл қызмет түрі сол кезеңде Суданда мүлдем дамымаған. Саяхаттаушыларға Суданда жергілікті шенеуніктердің, саудагерлердің, тіпті қарапайым халықтың үйлері қонақ үйдің қызметі ретінде ұсынылып отырған. Гид, яғни саяхатты ұйымдастырушы, аудармашы қызметін басшылықтың ұсынысы бойынша жалдаған, алайда олар жергілікті жерді жақсы білгенімен, адамдармен қарымқатынас жасау барысында тәжірибелері жоқ еді. Туристерді тарту үшін бұл қызмет түрі өте маңызды рөл атқарады. Алайда гидтердің туристерге көрсеткен қызметі туризмді дамыту үшін жеткіліксіз болды. Міне, осындай жағдайлар Судандағы туризм саласын дамытуға өз кедергісін келтіріп отырған.

Алғашқы еуропалықтар Суданға 1821 жылы түрікегипет билігі орнағаннан кейін табан тіреген. Алғашқы кезде туристер немесе саяхатшыларға ешқандай жағдай жасалынбаған: «Шетелдік адам пәтерді бірінші рет жалға алған кезде, сөзсіз, сапасыз үйге ие болады, себебі ең жақсы орындарды өзінен бұрын келген адам жалдап алған еді. Мұнда ол мүмкіндігінше өзі орналасып алуы тиіс, себебі үй иесі оған төрт қабырғадан басқа ешнәрсе бермейді» [6, 200 б.]. Жалпы алғанда, ХҮІІІ ғасырда Египеттің қол астында болған Судан жеке туристік дестинация саналған жоқ. ХІХ ғасырға дейін Африкадағы бұл араб елінде ірі қала орталықтары болмады. Нашар игерілген және белгілі емес жерлер, сонымен бірге қызмет көрсету өте төмен саналғандықтан шетелдік саяхатшыларды бұл ел қызықтырмады. Кейбір деректер бойынша Судан: «өркениеттен алыс жабайы, саяхат жасауға өте қиын қуаң

жерлі» деп суреттелген. Міне, осындай пікірлер елдегі туризм саласы дамуының кенже қалуы себептерінің бірі болып табылады.

XX ғасырдың басында Судандағы туризмнің өркендеуіне елде ағылшындардың ықпалы күшейіп, Ұлыбритания мен Египеттің бірігіп басқаратын аймағы деп жарияланған соң әсер етті. Еуропалықтар Суданға жиі келе бастады. Ең алғашқы қонақ үйлердің негізін қалаған шетелдіктер болатын. Ніл жағалауында орналасқан Хартум мен Омдурман, Қызыл теңіз жағалауына жақын қалалар Суакин мен ПортСуданда елдегі бірінші отелдер ашылған. Кондоминиумнен кейін халық саны, сонымен қатар сириялық, гректер, армяндар, копттар және еуропа елдерінен де бірқатар өкілдер ПортСудан, Хартум, ВадМедани, Доногола, Шенди сынды қалаларға орналаса бастады. Олар саудасаттықтың, өнеркәсіп пен ауыл шаруашылықтың дамуына өз үлестерін қосты. Тіпті аталған салалармен қатар транспорт пен құрылыста тәжірибелі мамандармен қамтамасыз ету үшін шетелдік мамандар шақыртылды. Осының нәтижесінде Африкадағы араб еліне саяхатшылар мен саудагерлерге жалпы пайдалану және туристік мұқтажды қанағаттандыру үшін инфрақұрылымдар салынды.

Суданда шетелдік билік орнағаннан кейінгі он жылдан соң батыстық үлгідегі ең алғашқы туристік кәсіпорындар ашыла бастады. Мысалы, XX ғасырдың басында Суакин қаласына келген грек туризм мен саяхат бюросын ашқан. Судан территориясындағы «Триазия» деген бірінші қонақ үй де осы қалада болған: «1902 жылы елді ағылшындар мен египеттіктер басқарған жылдардың басында Хартумда бірінші класты үлкен қонақ үй ашылды. Бұл оқиға туралы 1904 жылы сириялық газетте жарияланған, ал лорд Кромерге жасаған есепте Хартумға 1904 жылы қыста 498 турист келгені жайында баяндалған. Кейін, 1910 жылы кіші кәсіпорындардың ашылуымен қатар, үлкен қонақ үй және алҚаср көшесіндегі қонақ үй туралы баяндалады» [7, 50 б.]. Бұл қонақ үйлердің негізгі міндеті туристерді емес, ең алдымен мемлекеттік және компания қызметкерлерін қабылдау болған.

Египет және түрік басшылары Суданды көп уақыт билеген кезеңінде бұл ел үшін ешқандай жағдай жасамаған, әсіресе, жолдың сапасы өте төмен болған. Ал, туризм саласын дамытудағы түйінді мәселелердің бірі – жол-көлік инфрақұрылымын бір ізге келтіру. Көлік жолдары тек І дүниежүзілік соғыстан кейін ғана қолға алына бастады [8, 184 б.]. Сол кезеңде көбінесе қатынас құралы ретінде судағы көлік түрлері мен түйе, есек, ат пайдаланылған. Ал, темір жол торабы XIX ғасырдың аяғы мен XX ғасырдың басында салынды. Демек, өткен ғасырдың басына дейін Судан елінің транспорт инфрақұрылымы төмен дәрежеде болған. Оған себеп елдің Египеттің көлеңкесінде қалып қоюы.

Елдің туристік беделін қалыптастыруда мемлекет аумағында, сонымен қатар шет елдерде сәулет, археологиялық, мәдени ескерткіштері мен табиғи көрнекті жерлеріне жарнама жасалуы керек. Отарлық режим кезінде Судан туралы ақпарат басқа елдерге таратылмаған. Ондай хабарламалар жасалған күнде де, ол Египет жаңалықтарымен бірге беріліп отырады. Себебі мұны көрген әлем халықтары бұл екі мемлекетті бір деп ойлау үшін жасалынған. Осындай Суданға жарнама жасалмауы елдегі туризм бизнесінің дамуына және туристік индустрияны дамытуға қажетті инфрақұрылымды өзгертуі үшін үлкен кедергі келтірген, сондықтан сұраныс болмады. Алайда XX ғасырдың бас кезінде Судан туризмін насихаттауда египет жазушысы Мұхаммед Хусейн Хайкалдың орны ерекше деп айтуға болады. Жазушы көршілес елге сапар шегіп, қонақ үйде өткізген күндері мен елдегі көрікті жерлер туралы «Судандағы 10 күн» деген шығармасында тамаша суреттеген [9]. Бұл да жарнаманың бір түрі болып табылады. Осындай жарнаманың арқасында тұрақты экономикалық өсуге мүмкіндік беретін пайдалы саланы дамыту саясатын қолдау керек. Себебі Бүкіләлемдік туристік ұйымның болжауы бойынша халықаралық туристердің саны 2020 жылы 1,6 млрд адамға жетеді деп жоспарлап отыр. Еуропаға баратын саяхатшылардың саны азайып, Азия, Африка елдеріне көбеюі мүмкін деген болжам жасап отыр. Осы елдердің қатарына кіру үшін Судан туризм индустриясын дамытуды мемлекеттік деңгейде қолға алуда. Үкімет туризмді дамыту бойынша шараларды жоспарлаған кезде халықтың

экономикалық, әлеуметтік және мәдени қажеттілігін басты назарда ұстау керек. Туризмнің негізі саналатын қоршаған ортаны сақтауға және оның индустриалық жағынан да дамуын талап етуге тиіс. Саяхатшылардың басқа мәдениетке қызығушылығы, жарнаманың көп болуы, Судан туралы ақпараттың қол жетімді болуы туризмді дамытудың басты қағидасы саналады.

XX ғасырдағы жалпы әлемдік туристік серпіліс Суданға да әсер етті. XX ғасырдың екінші жартысында Суданда жаңа туристік объектілер жобасы жасалынып, орта және шағын бизнестің дамуына жол ашылды. Бірақ бірден жетістіктерге жетіп, туристердің легін қабылдауға дайын болмады. Себебі, біріншіден, саяхатшыларға арналған сервистік қызметтің, әсіресе, жақсы жабдықталған қонақ үйдің жоқтығымен түсіндіруге болады. Екіншіден, туристік көрнекті орындардың аздығы және болған күнде де оның қараусыз қалуы. Бұл мәселелер мемлекеттік деңгейде қарастырылып, туристік қызметті реттеу мен халықтың тарихи және мәдени мұрасын өркендету үшін жұмыстар қолға алынды. Туристер келетін орындарды толықтай жабдықтау, көрікті жерлерлі сақтау және шетелдік серіктестермен байланыстар орнату сынды бағдарламалар жасалынды. Яғни, саяхатшыларға қызмет көрсететін жеке кәсіпорындардың туристер баратын орындарды жабдықтау, экскурсия жоспары жасалып, аймақтық және әлемдік ұйымдармен іскерлік байланысты дамыту және басқа да атқаратын міндеттері болды.

Судан тарихындағы өткен ғасырдың 50-жылдары елге туристердің келуі біршама көбейген кезең болып саналады. Жеке меншіктің иесі кәсіпкерлер бұл мүмкіндікті тиімді пайдаланды: көрікті жерлер орналасқан елді мекенді таңдап, оны толықтай жабдықтады. Сонымен қатар жергілікті халық пен кәсіпкерлер үшін аз ғана табыс әкелетін сувенирлер сату ісі де қолға алынды. Осылайша XX ғасырда туристік индустрияның дамуы біршама жолға қойыла бастады.

Судандағы туризм индустриясының дамуына шетелдік мамандар да үлес қосты. Оған себеп елге келуші туристердің талабының өсуі еді. Экономиканың негізгі бір саласы саналатын туризмнен түсіп отырған табысты азайтып алмау, саяхатшылардың талабын орындау үшін тәжірибесі мол мамандар қажет болды. Мұндай мамандарға кәсіпкерлер ғана емес мемлекеттің өзі де мұқтаж еді, сондықтан да гректік мистер Фукс, ағылшындық Стивен Стритер, Джон Хоукс сынды азаматтармен келісімшарт жасаланылып, елге шақыртылған. Тіпті кейбір деректер бойынша Судан мен Италия арасында 90-жылдары экономикалық қарымқатынасқа қол қойылды. Ол бойынша Италия туризмді дамытуға көмек көрсетуді өз мойнына алған [7, 76-78 б.]. Арнайы шақыртылған мамандардың Судан туризмінің дамуына қосқан үлесі зор.

Ең алғашқы туристік офистер мен қонақ үйлер құрылғаннан бастап 1980 ж. дейін Судандағы туризм индустриясы бірқатар белестерден өтіп, жоғары дәреже жетті. Мысалы, шалғай аудандардың өзінде қонақ үйлер салынды, туристік фирмалар елдегі аудандарда, тіпті мемлекеттен тыс елдерде өздерінің филиалдары мен бюроларын ашты. Күні бүгінге дейін бұл туристік офистер жұмыстарын әлі де жалғастырып жатыр. Қазіргі кезде ежелгі ескерткіштерді зиярат ету, ландшафты саябақтар мен қорықтарға бару, Қызыл теңізде су астына саяхат: дайв-туризмнің санын көбейту сынды турлар ұйымдастырады.

Бүгінгі таңда Суданға келетін туристердің орташа жасы – 55-60 жас. Бұдан шығатын қорытынды Судан тек демалысты өткізетін емес, рухани дамитын жер болып табылады. Жергілікті билік туристердің легін көбейту үшін визалық режимді өзгерту, шетелдіктерді елде еркін жүруіне тиым салынған заңды алып тастау, батыстың төлеу жүйесін енгізу сияқты жұмыстарды қолға алатынын хабарлаған. Соңғы жылдары Суданға келетін туристер жайында туризм министрі Мұхаммед Абдул Карим алХад былай дейді: «2005 жылы Суданға 52 мың шетелдік келсе, ал 2012 жылы бұл сандар жарты миллионға өскен, ол қазынаға 600 млн. долларға жуық пайда әкелген» [10]. Демек бұл цифрлар болашақта Суданның туризм индустриясы елдегі экономиканың дамуына үлес қосатынын дәлелдеп

отыр. Аталған саланы дамытуды қолға алған мемлекет 2018 жылы Африка континетінде ең алғаш рет теңіз жарысын Суданда өткізді [11]. Осындай жарыстарды жылдың барлық мезгілінде өткізу үшін табиғи жағдайы, сонымен қатар Ақ Ніл мен Көгілдір Нілдің қосылған жері (өзеннің тереңдігі, судың тығыздығы) өте қолайлы деп таңдалған. Хартумдағы «Формула1» жарысының ресми ашылуына президент көмекшісі Абдел Рахман асСадик пен Хартум привинциясының спорт және жастар министрі АлЙасаа Садиқ атТадж қатысты. Осыданақ бұл шараның мемлекет үшін қаншалықты маңызды екенін айқындауға болады.

Негізі Судан арабтарға аң аулау мен сафари үшін қызық болса, еуропалық туристер мұнда жағажайда демалып, дайвинг пен снорклингпен айналысады немесе елдегі көрікті, тарихи жерлерді аралайды. Судандағы туристерді қызықтыратын орындардың бірі – нубиялық пирамидалар. Елде 300 жуық пирамидалар бар, олар әлі толық зерттелмеген. Пирамида орналасқан жерге баратын көлік инфраструктурасын дамыту, экскурсиялық бағдарламалар жасап, ұлттық құндылықтарды насихаттайтын кәдесый сататын орындарды ашып, туристер легін көбейту керек. Сол арқылы Судан әлем нарығында өзіндік орын алады деп жоспарлануда.

Егер экономикада ұлттық бәсекелестік мемлекеттің экономикалық дамуымен анықталатын болса, туризмде елдің мәдениетімен екішеленеді. Сапалы туристикалық қызмет түрлерін ұйымдастыру үшін туризмнің жаңа бағыттары ашылууда. Мәдени туризм дегеніміз бір елдің мәдениетін үйрену, мәдени фестивальдар немесе сайыстарға қатысу, ежелгі, көне ескерткіштерді көру мақсатында саяхаттау. Демек Судан бүгінгі таңда туризмнің осы саласын дамытуды қолға алып отыр. Себебі, бұл елде көне ескерткіштер, пирамидалар өте көп. Тіпті әлі толық зерттелмеген олар құпияға толы десек те болады. Әлемдегі ең табысты бизнестің бірі саналатын туризм Суданда да жалпы ішкі өнімнің көтерілуіне, қосымша жұмыс орындарының ашылуына ықпал етіп отыр. Басқа дамыған елдермен, тіпті көрші мемлекет, кезінде бір мемлекет саналған Египетпен салыстырғанда туризм индустриясы әлдеқайда төмен екені белгілі. Алайда экономикасына сай дамып отырған туриндустрия судандық қалалардың келбетін өзгертті: көшелерде қонақ үйлер бой көтерді, тұрақты туристік рейстер пайда болды. Судан өте бай мемлекет болмағандықтан, «Ritz-Carlton», «Intercontinental» сынды бай қонақ үйлер емес, туристерге көршілес Египетте кең танылмай «Sindbad», «Sunrice», «Siva» деген қонақ үй желілерін ашуға инвестиция тарту керек. Сонымен қатар бүгінгі таңда Суданда жоқ жабық туристік зоналарды құру, туристерге қауіпсіздік шараларын ұйымдастыру, жергілікті халыққа туризм индустриясының елдің экономикасы үшін өте маңызды екенін түсіндіру жұмыстарын жасау қолға алынып отыр.

Сонымен қатар қазіргі кезде бұл индустрияны дамыту үшін жарнама жасау, басқа елдермен қарымқатынасты нығайтуды қолға алу керек. Елді бұқаралық ақпарат арқылы жарнамалау біріншіден, шетелдік инвестицияны тартуға, екіншіден, туристерді қызықтыруға мүмкіндік береді.

Қорыта айтқанда, Судан республикасында туризм индустриясын дамыту экономиканың табысты салаларының біріне айналууда, елдің туристік потенциалын көтеруде, мәдени-тарихи ескерткіштер мен табиғи байлықтарын сақтауда және оны ұтымды пайдалануда маңызды рөл болып табылады. Бұл мемлекетте туризмді жоғары деңгейде дамыту тек табыс алып келу ғана емес, басқа елдермен байланысын нығайтып, әлемде өз бейнесін қалыптастыруға өз әсерін тигізеді. Туристердің Суданға саяхат жасауына елдегі болып жатқан ішкі қақтығыстар да, мемлекеттің екіге бөлінуі де, эпидемиологиялық жағдайлар да әсер етпей отыр. Себебі Судан ерекше тарихи ескерткіштерге толы құпиялы ел болып табылады.

Әдебиеттер тізімі

1. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Туризм как вид деятельности. – Москва: Финансы и статистика, 2005. – 262 с.

2. Арабские страны в глобальном рейтинге конкурентоспособности сектора путешествий и туризма. [Электрон. ресурс]. – 2019. – URL: https://islam-today.ru/islam_v_mire/arabskij_mir. (дата обращения: 16.01.2019).
3. Абдель Вахед Э.А.М. Роль телевизионных спутниковых каналов в формировании культуры туризма. – Казань: Изд-во КНИТУ, 2013. – 136 с.
4. Кхалаф Мустафа Мохаммад. Развитие индустрии туризма в странах Ближнего Востока и Северной Африки (Вторая половина XX-начало XXI в.): Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.14 : – Москва, 2004. – 163 с.
5. Судан приглашает россиян развивать туризм. [Электрон. ресурс]. – 2016. – URL: <http://russiantourism.ru>. (дата обращения: 21.02.2019).
6. Брем А.Э. Путешествие по СевероВосточной Африке или по странам, подвластным Египту: Судану, Нубии, Сеннару, Россересу и Кордофану. [Электрон. ресурс]. – 2019. – URL: www.drevlit.ru. (дата обращения: 16.01.2019).
7. 134 ص. 2009. ببيبحلادبع دم حارساي. ن ادوسلا يف ةحاي سلا خيرات. 1959-1989.
8. Дмитриевский Ю.Д. Англоегипетский Судан. Экономикогеографические очерки. – Москва: ГЕОГРАФИЗ, 1951. – 150 с.
9. 9. ل ك ي ه ن ي س ح دم ح م (Хайкал Мухаммад Хусейн). [Электрон. ресурс]. – 2019. – URL: <http://www.arabphilosophers.com/Arabic/philosophers/amodern/amodern-names/Heikel.htm>. (дата обращения: 16.01.2019).
10. Судан [Электрон. ресурс]. – 2019. – URL: <http://www.pitert.ru/news/sudan-uprostitvizovuyu-protseduru-chtoby-privlech-turistov>. (дата обращения: 16.01.2019).
11. Страна без туристов. [Электрон. ресурс]. – 2019. – URL: <https://www.segodnya.ua/world/wnews/strana-bez-turistov>. (дата обращения: 22.02.2019).

Г.Қ. Құрманғали

Евразийский национальный университет им. Л.Н. Гумилева, Нур-Султан, Казахстан

Место туризма в суданской культуре: история и современное состояние

Аннотация. Туризм одна из наиболее динамично развивающихся отраслей мирового хозяйства. Современный международный туризм занимает лидирующее место в экономике каждой страны и считается мощной мировой индустрией.

В статье рассматриваются история развития туристической индустрии, ее современное состояние, а также ведущие туристические дестинации в Судане. Проанализированы основные вопросы истории туризма с XVII по XXI века. Дается обзорный анализ путешествий в исторические места и туристического сервиса в Судане. Исторический анализ развития туристической индустрии Судана важен для определения общего вклада Судана в экономику, культуру и политику. Особое внимание было уделено определению места туризма в общественной жизни людей в XIX и XX веках. В то же время был рассмотрен вопрос развития сферы туризма в Судане.

Ключевые слова: туризм, общество, развитие, современность, Судан, гостиница, экономика, турист.

G.K. Kurmangali

L.N. Gumilyov Eurasian National University, Nur-Sultan, Kazakhstan

The Role of Tourism in Sudanese Culture: History and the Contemporary Position

Abstract. Tourism is one of the most dynamically developing branches of the world economy. Modern international tourism occupies a leading place in the economy of each country and is considered as a powerful global industry.

The article discusses the history, development and characteristics of the current state of the tourism industry, leading tourist destinations in Sudan. The main issues of the history of tourism from the XVII to XXI centuries are

analyzed. An overview analysis of travel to historical sites and discoveries of tourist service in Sudan is given. A historical analysis of the development of the tourism industry in Sudan is important for determining the contribution of the Sudan to the economy, culture and politics. Special attention is paid to the issue of determining place of tourism in the public life of people in the nineteenth and twentieth centuries. At the same time, such issues as how and in what possible ways touristic branch of Sudan needs to be developed should be considered.

Key words: tourism, society, development, modernity, Sudan, hotel, economy, tourist.

References

- 1 Zorin I.V., Kvartalnov V.A. Turizm kak vid deiatelnosti [Tourism as an activity], (Finance and Statistics, Moscow, 2005). [in Russian].
- 2 Arabskie strain v globalnom reitinge konkurentosposobnosti sektora puteshestvii i turizma [Arab countries in the global competitiveness ranking of the travel and tourism sector]. Available at: https://islam-today.ru/islam_v_mire/arabskij_mir. [in Russian]. (accessed 16.01.2019).
- 3 Abdel Vaxed e.A.M. Rol televizionnyx sputnikovyx kanalov v formirovanii kultury turizma [The role of television satellite channels in shaping the culture of tourism]. (Kazan, 2013). [in Russian].
- 4 Khalaf Mustafa Muxammed Razvitie industrii turizma v stranax Blijnego Vostoka I Severnoi Afriki [Development of the tourism industry in the countries of the Middle East and North Africa]. Dissert. kand. ekon. Nauk [Dis. ... Cand. econ of science]. Moscow, 2004. 163 p. [in Russian].
- 5 Sudan priglashaet rossian razvivat turizm [Sudan invites Russians to develop tourism]. Available at: <http://russiantourism.ru>. [in Russian]. (accessed 21.02.2019).
- 6 Brem A.E. Puteshestvie po Severo-Vostoshnoi Afrike ili po stranam podvlastnym Egiptu: Sudanu, Nubii, Sennaru, Rosseresu I Kordofanu [Traveling in Northeastern Africa or in countries subject to Egypt: Sudan, Nubia, Sennar, Rosserus and Kordofan.]. Available at: www.drevlit.ru. [in Russian]. (accessed 16.01.2019).
- 7 Iasir Ahmad Abd alXabib. Tarih assiahat fisSudan 19591989 [History of tourism in Sudan 19591989]. S, 2009. 134 p. [in Arabic].
- 8 Dmitriskii Iu.D. Angloegipedskaa Sudan [Anglo-Egyptian Sudan. Economic geographic essays]. (Moscow, 1951) [in Russian].
- 9 Xaikal Muhammed Xusein [Haikal Muhammad Hussein]. Available at: <http://www.arab-philosophers.com/Arabic/aphilosophers/amodern/amodern-names/Heikel.htm>. . [in Russian]. (accessed 16.01.2019).
- 10 Sudan Available at: <http://www.pitert.ru/news/sudan-uprostit-vizovuyu-protseduru-chto-by-privlech-turistov>. [in Russian]. (accessed 16.01.2019).
- 11 Strana bez turistov [A country without tourists]. Available at: [tps://www.segodnya.ua/world/wnews/strana-bez-turistov](https://www.segodnya.ua/world/wnews/strana-bez-turistov). [in Russian]. (accessed 22.02.2019).

Автор туралы мәлімет:

Құрманғали Г.К. – Шығыстану кафедрасының доцент м.а., Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Халықаралық қатынастар факультеті, Сәтпаев көшесі 2, Нұр-Сұлтан, Қазақстан.

Kurmangali G.K. – Acting Assoc. Prof., Department of Oriental Studies Faculty of International Relations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str. 2, Nur-Sultan, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы»
журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Саяси ғылымдар, аймақтану, шығыстану, түркітану салалары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 349 кабинет) және vest_polit@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет.

Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын, араб, түрік* тілдерінде қабылданады.

3. Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді. Сонымен қатар мақала мәтінін плагиат жүйесінде тексеруге келісімін білдіреді.

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. XFTAP <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспе, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі). Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-ізвестіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр **таблица, сурет** қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі. Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, б. 45]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін,

әдебиеттер тізімінің ағылшынша әзірлеу үлгілерін журнал bulpolit.enu.kz сайтындағы **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса), орыс және ағылшын тілінде (егер мақала түрік немесе араб тілінде жазылса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) өңдеп қайта, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі қажет. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

Пікірі мақұлданған мақалаларды редколлегия алқасына талқылап, басуға келіседі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне.

Provision on Articles submitted to the Journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Political Science. Regional studies. Oriental studies. Turkology Series”

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works and book reviews in the fields of political science, regional studies, oriental studies, turkology.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 349) and by e-mail vest_polit@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained.

Language of publications: *Kazakh, Russian, English, Turkish, Arabic.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations and also he/she agrees to check the uniqueness of the article text.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

IRSTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, it should not contain a formula, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results /discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, p. 45]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see on the journal web-site bulpolit.enu.kz).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language), in Russian and English (if the article is in Turkish or Arabic language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge):

**Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского
национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Политические науки.
Регионоведение. Востоковедение. Тюркология»**

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ и обзоров книг по направлениям политические науки, международные отношения, востоковедение, регионоведение, тюркология.

2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 349) и по e-mail vest_polit@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: казахский, русский, английский, турецкий, арабский.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций, а также дает согласие на проверку уникальности текста статьи.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: *тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14*):

МРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; не должна содержать формулы, по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными.

Все **аббревиатуры и сокращения**, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы. В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть пронумерованы строго по порядку упоминания в тексте. Первая ссылка в тексте на литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, с. 45]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нецензурируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. на сайте журнала bulpolit.enu.kz в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке), на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке), на русском и английском (если статья оформлена на турецком или арабском языках).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату по следующим реквизитам (для сотрудников ЕНУ им. Л.Н. Гумилева – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге):

Редактор: Р.А. Нуртазина
Шығарушы редактор: Е.А. Изтелеуова
Дизайн: Е.А. Изтелеуова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Хабаршысы. Саяси ғылымдар. Аймақтану. Шығыстану. Түркітану сериясы.
-2019. - 2(127). - Нұр-султан: ЕҰУ. 197-б.
Шартты б.т. -24,6 Таралымы - 35 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекен-жайы: 010008, Нұр-Сұлтан қ.,
Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31-434)

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды